

7. ministerská konferencia o Životnom prostredí a zdraví, deklarácia, záväzky a odporúčania

Mgr. Henrieta Savinová
Odbor hygieny životného prostredia a zdravia

Vyhlásenie o konflikte záujmov autora

- Nemám potenciálny konflikt záujmov
- Deklarujem nasledujúci konflikt záujmov

Forma finančného prepojenia	Spoločnosť
Participácia na klinických štúdiách/firemnom grante	
Nepeňažné plnenie (v zmysle zákona)	
Prednášajúci	
Akcionár	
Konzultant/odborný poradca	
Ostatné príjmy (špecifikovať)	

Podľa UEMS (upravené v zmysle slovenskej legislatívy)

7. ministerská konferencia o ŽP a Z

- ▶ Konaná v Budapešti 5. - 7. júla 2023
- ▶ Pod záštitou WHO a maďarskej vlády
- ▶ Účasť ministrov a zástupcov členských štátov v Európskom regióne WHO, ktorí sú zodpovední za zdravie a životné prostredie
- ▶ Motto „Urýchlenie opatrení pre zdravších ľudí, prosperujúcu planétu, udržateľnú budúcnosť“
- ▶ Budapeštianska deklarácia - podpísaná ministrami členských krajín

Vyjadřila znepokojenie nad značným a pretrvávajúcím zdravotným zaťažením spôsobeným environmentálnymi rizikovými faktormi v európskom regióne WHO

- 1,4 milióna predčasných úmrtí ročne
  - 569 000 znečistené okolité ovzdušie
  - 154 000 znečistené ovzdušie v domácnostiach
- Environmentálne riziká prispievajú k ¼ všetkých neprenosných chorôb vrátane rakoviny, kardiovaskulárnych ochorení, respiračných a duševných chorôb, infekčných

Vyjadřila znepokojenie nad trojitou krízou spôsobenou prelínaním sa zmeny klímy, znečistenia životného prostredia a straty biodiverzity - vplyv na životy, ohrozuje ekosystémy, zdravie ľudí a zvierat a blahobyt naprieč celým regiónom.

Pandémia s environmentálnou a klimatickou krízou zhoršila environmentálne a zdravotné tlaky a nerovnosti medzi krajinami a v rámci nich. Zvýraznila sa vzájomná závislosť medzi zdravím ľudí, zvierat, rastlín a ekosystémov vo všeobecnosti a potreba zlepšiť porozumenie a dôkazy o vzájomných prepojeniach medzi príčinami straty biodiverzity, degradáciou ekosystémov, zmenou klímy a vznikom a šírením infekčných chorôb a zdôraznila sa naliehavá potreba znížiť tlak na biodiverzitu a znížiť zhoršovanie životného prostredia s cieľom znížiť zdravotné riziká.

Zdôraznila význam začlenenia rozmerov životného prostredia a zmeny klímy do systémov zdravotnej starostlivosti s cieľom zabezpečiť kvalitu starostlivosti a dosiahnuť všeobecnú zdravotnú starostlivosť.

Zdôraznila, že mier je predpokladom trvalo udržateľného rozvoja a uznala právo na čisté, zdravé a udržateľné životné prostredie

Zdôraznila, že prebiehajúca energetická kríza si vyžaduje ďalšie urýchlenie prechodu na čisté a udržateľné zdroje energie, zníženie emisií skleníkových plynov spolu s poskytnutím energetickej bezpečnosti všetkým krajinám.

Ocenila úlohu, ktorú zohrávajú členské štáty európskeho regiónu WHO a berúc na vedomie politiky a právne predpisy EÚ týkajúce sa zdravia vrátane Európskej zelenej dohody, globálnej stratégie EÚ v oblasti zdravia, rámcových programov EÚ pre výskum a inovácie Horizont 2020 a Horizont Európa, nariadenia EÚ o závažných cezhraničných ohrozeniach zdravia, plánu EÚ na boj proti rakovine a stratégie EÚ v oblasti starostlivosti pri podpore vývoja vnútroštátnej politiky v mnohých európskych krajinách.

Budapešťianska deklarácia

- prijatie záväzkov a opatrení na riešenie
naliehavejších zdravotných výziev v súvislosti so
zmenou klímy, znečistením ŽP a stratou biodiverzity

Prioritné oblasti deklarácie

- zlepšenie kvality vnútorného a vonkajšieho ovzdušia pre všetkých, ako jedného z najdôležitejších faktorov ohrozujúcich životné prostredie v tomto regióne, prostredníctvom opatrení smerujúcich k plneniu usmerňujúcich hodnôt kvality WHO v neustálom procese zlepšovania;
- zabezpečenie všeobecného, spravodlivého a trvalo udržateľného prístupu k bezpečnej pitnej vode, sanitácii a hygiene pre všetkých a vo všetkých oblastiach, pričom sa podporí integrované riadenie vodných zdrojov a bezpečné používanie odpadových vôd;
- minimalizácia nepriaznivých účinkov chemických látok na ľudské zdravie a životné prostredie: nahradením nebezpečných chemikálií bezpečnejšími alternatívami vrátane nechemických; znižovanie vystavenia zraniteľných skupín rizikovým chemikáliám, najmä počas skorého vývoja; posilnenie kapacít na hodnotenie rizík a výskum s cieľom lepšie porozumieť vystaveniu ľudí účinkom chemických látok a súvisiacemu zaťaženiu chorobami; podľa potreby uplatniť zásadu predbežnej opatrnosti; zavedenie a využívanie ľudského biomonitorovania ako účinného nástroja pri usmerňovaní politik a opatrení na predchádzanie zdravotným vplyvom spôsobeným chemikáliami prostredníctvom znižovania expozície;

- predchádzanie a odstraňovanie nepriaznivých vplyvov na životné prostredie a zdravie, nákladov a nerovností súvisiacich s odpadovým hospodárstvom a kontaminovanými lokalitami prostredníctvom pokroku smerom k odstráneniu nekontrolovaného a nelegálneho zneškodňovania a obchodovania s odpadmi a riadneho nakladania s odpadmi a kontaminovanými lokalitami v kontexte prechodu na obehové hospodárstvo v súlade s Bazilejsko-Rotterdamsko-Štokholmským dohovorom;
- posilnenie adaptačných kapacít a odolnosti voči zdravotným rizikám súvisiacim s klimatickými zmenami a podporné opatrenia na zmiernenie zmeny klímy a dosiahnutie spoluúčasti na zdraví v súlade s Parížskou dohodou;
- podpora úsilia európskych miest a regiónov, aby sa stali zdravšími, inkluzívnejšími, bezpečnejšími, odolnejšími a udržateľnejšími prostredníctvom integrovaného, inteligentného a zdravotne podporovaného prístupu k mestskému a územnému plánovaniu, riadeniu mobility, implementácii účinných a súdržných politík a synergie na viacerých úrovniach riadenia, podpora zdravej, bezpečnej, ekologickej a inkluzívnej mobility a dopravy pre všetkých, prechod na dopravné systémy s nulovými emisiami a riadenia mobility; vytvorenie podmienok a plánovanie bezpečnej infraštruktúry na chôdzu a cyklistiku;

- NEHAP V. - uznesenie vláda SR č. 3/2019
  - dôležitý nástroj na posilnenie procesov v prospech zlepšenia environmentálneho zdravia so zapojením relevantných partnerov z rôznych oblastí.

Cieľ: minimalizovať riziká vyplývajúce zo životného prostredia a udržať prostredie v takom stave, aby nepoškodzovalo a neohrozovalo zdravie ľudí, ale umožnilo jeho pozitívny vývoj.

História:

- Aktivity WHO/EURO
  - 2. ministerská konferencia o ŽP a Z, Helsinky, 1994 - NEHAP I., uzn. vlády SR č. 55/1997
  - 3. ministerská konferencia o ŽP a Z, Londýn 1999 - NEHAP II., uzn. vlády SR č. 815/2000
  - 4. ministerská konferencia o ŽP a Z, Budapešť 2005 - NEHAP III., uzn. vlády SR č. 10/2006
  - 5. ministerská konferencia o ŽP a Z, Parma 2010 - NEHAP IV., uzn. vlády SR č. 10/2012
  - 6. ministerská konferencia o ŽP a Z, Ostrava 2017 - NEHAP V., uzn. vlády SR č. 3/2019
- **Ostravská deklarácia ministrov**
  - hlavný dokument prijatý ministrami členských štátov, ktorý definoval európske ciele v oblasti ŽP a Z
  - implementácia cieľov na národnej úrovni a presadzovanie politiky v oblasti EZ v duchu prijatých odporúčaní WHO/EURO a ďalších medzinárodných organizácií

➤ Akčný plán pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP VI)

- reflektuje definované priority aktuálnej deklarácie ministrov, ktoré boli výsledkom niekoľkoročného úsilia členských štátov WHO/EURO o nastavení celoeurópskych cieľov v oblasti EZ v kontexte politiky Európskej zelenej dohody a Globálnej stratégie EÚ v oblasti zdravia do roku 2030.
- Predpokladaný termín prijatia začiatok roku 2025

Ďakujem za pozornosť